

Härefter har någon vattentappning ej förekommit under året. Vatten från Kymmen har tappats då Högfors kraftverk varit i drift, vilket skett under slutet av varje år och under de första vintermånaderna årligen. Härefter har något vatten ej släppts från Kymmen. För bibehållande av tillståndsgivna dämningshöjder har dessutom tidvis tappning skett från såväl Kymmen som Stora Gransjön. Det kan konstateras att det varit nolltappning i vattendragen, även om det i begränsad omfattning förekommit läckage i dammarna. Sökandena vidhåller att för att i möjligaste mån bibehålla det biologiska livet, den föreslagna minimitappningen är tillräcklig. Avrinningsförhållandena är mycket olika för Kymmen och Stora Gransjön. Det gäller att disponera vattnet på gynnsammaste sätt. Det gör att man inte kan låsa sig för ett visst förhållande mellan vattenföringen ur de båda sjöarna. Bestämmelserna om minimitappning bör kompletteras med att fördelningen av vattenmängden till Samkomman skall ske "såvitt möjligt enligt tillrinningsförhållandena till Kymmen respektive Gransjön, dock högst tillrinningen".

1.2 Anordningar för minimitappning

Rottnan

Sökandena har anfört: Ett separat intag, med tröskeln på nivån + 191,50 m, för minimitappningen har placerats till höger om flodutskovet. Vattenmängden tappas i ett ingjutet rör längs utloppskanalens uppströmsdel och släpps ut i kanalen som mynnar i Rottnan ca 100 m nedströms dammen. Tappningen regleras med en lucka vid intagsöppningen.

Kymsälven

Sökandena har anfört: I Kymsälvens utlopp från sjön Kymmen finns en regleringsdamm. Botten i utloppet av Kymmen till regleringsdammen ligger på sådan nivå att sänkning till tröskeln i Kymmendammen icke kan ske. Om Kymmen ligger på sänkingsgränsen kan således någon tappning genom Kymmendammen ej förekomma. Den av sökandena begärda ytterligare avsänkningen av Kymmen vintertid medför att tappning genom Kymmendammen icke kan utföras under annan tid än under sommaren. Vid vattenstånd över + 191,10 m i Kymmen kan tappning ske genom en lucka i dammen. Skulle tappning under denna nivå bli aktuell måste det anordnas en 400 m lång pumpling. Pumpning av vattnet över dammen är icke ekonomiskt försvarbart. Sökandena föreslår att en avbördningskurva för olika luckinställningar upprättas.

Granån

Sökandena har anfört: Nedströms överledningsstället i Granån har byggts en låg tröskel över ån. Nära vänsterstrand insattes ett rör med diametern 300 mm och försett med avstängningsventil. Detta möjliggör tappning av önskad vattenföring till Granåfåran.

Några erinringar mot de föreslagna anordningarna har ej framförts.

1.3 Plats för mätning av minimitappningRottnan

Parterna är eniga om att företagen minimitappning skall mätas vid dammen och i samråd med representant för SMHI

Kymsälven och Granån

Sökandena har föreslagit att minimivattenföringen skal mätas vid Samkomman.

Fiskeristyrelsens företrädare har yrkat att mätning av minimivattenföringen skall ske i Granån och vid Samkomman.

1.4 Prövotid

Parterna är ense om att frågan om minimitappning och dess storlek med hänsyn till fiske och biologiskt liv i vattendragen bör bli föremål för förnyad prövning efter en period av 3 år efter kraftverkets idrifttagande med möjlighet, om det erfordras, att förlänga prövotiden.

2. Vattendomstolens bedömningRottnan

Vattendomstolen finner ej skäl till erinran mot de för Rottnan föreslagna minimitappningarnas storlek.

Vid tillfällena när den naturliga tillrinningen är mindre än bestämd minimitappning och någon magasinering ej sker, ändras icke de naturliga vattenföringsförhållandena i vattendraget nedströms dammen. Vid sådana tillfällena bör följaktligen sökandena inte vara skyldiga att tappa mer än den naturliga tillrinningen. Yrkandet av motparter att den i sökandenas förslag intagna bestämmelsen "dock högst tillrinningen" skall utgå, ogillas därför.

Såsom parterna föreslagit bör minimitappningen till Rottnan ske genom dammen på av sökandena föreslaget sätt och vattenföringen mätas vid dammen.

Kymmen och Stora Gransjön

SMHI har för de naturliga flödena angivit följande ungefärliga värden vid utloppet ur Kymmen, för normal lågvattenföring $0,45 \text{ m}^3/\text{s}$ och lägsta lågvattenföring $0,10 \text{ m}^3/\text{s}$ samt 1,2 km nedströms utloppet ur Stora Gransjön motsvarande värden till $0,15 \text{ m}^3/\text{s}$ respektive $0,02 \text{ m}^3/\text{s}$. I de båda grenarna har efter domar 1945 dammar funnits i sjöutloppen. Tappning synes från Kymmen i första hand ha skett under själva vinterperioden och från Stora Gransjön under förvintern, samt härutöver vid tillfällena när tappning erfordrats för att kunna hålla dämningssgränserna. Sökandena har åberopat att det därutöver, med undantag för läckvatten, varit nolltappning i vattendragen sedan mitten av 1940-talet. Tappning synes sålunda ha förekommit under såväl vinter som vår samt dessutom vid tillfällena med större nederbörd. Detta innebär att även om nolltappning förekommit till följd av de gamla tillstånden till reglering, vattendragen ej varit helt torrlagda under längre sammanhängande perioder. Att biologiskt liv förekommer i vattendragen har ej ifrågasatts. För att bibehålla detta och säkerställa öringbeståndet fordras att viss vattenföring hela tiden framrinner i vattendragen. På grund härav synes det ej vara försvarligt att i vattendrag som i naturligt tillstånd ej varit torrlagda någon del av året, vid bestämmandet av nya vattenhushållningsbestämmelser, fastställa såsom sökandena föreslagit nolltappning under en period av $7 \frac{1}{2}$ månader av året. Vattendomstolen finner att minimitappning bör

ske från Kymmen till Kymsälven med $0,2 \text{ m}^3/\text{s}$ under tiden 15 maj - 15 oktober och $0,05 \text{ m}^3/\text{s}$ under övrig tid samt från Stora Gransjön till Granån med $0,10 \text{ m}^3/\text{s}$ under tiden 15 maj - 15 oktober och $0,02 \text{ m}^3/\text{s}$ under övrig tid, i samtliga fall dock högst tillrinningen.

Minimitappningen från Kymmen bör ske genom utskov i dammen och när detta ej kan ske genom pumpning eller på annat lämpligt sätt. Tappningen till Granån bör ske på sätt sökandena föreslagit.

Vattenföringarna bör mätas i Granån vid tröskeln nedströms överledningsstället samt vid Samkomman nedströms sammanflödet.

Prövotid

Med hänsyn till svårigheter att nu slutgiltigt fastställa de tidsintervaller och tappningsstorlekar för minimivattenföringar som med hänsyn till fisket och det biologiska livet kan finnas erforderliga bör i likhet med vad parterna anfört denna fråga följas under en prövotid under vilken de nu bestämda minimitappningarnas storlek skall gälla. Prövotidens längd bör lämpligen vara 3 år räknat från tiden för kraftverkets idrifttagande. Under denna tid är lämpligt att byrådirektören Sune Olofsson vid fiskeristyrelsens utredningskontor i Örebro förordnas att jämsides med sitt förordnande som sakkunnig rörande företagets inverkan i övrigt på fisket även förordnas att följa och bedöma effekterna av minimitappningarna i ovan angivna hänseenden. Den sakkunnige bör ha möjlighet att när erfarenheter vunnits hos vattendomstolen begära de ändringar av minimitappningen som kan föranledas härav.

TILLSTÄND

1. Vattendomstolen godkänner de ovan under rubriken "Arbeten för företaget" i punkterna 1 - 9 redovisade ändringarna i företagets utformning, allt i dess ovan beskrivna och på de åberopade ritningarna närmare redovisade utförande.

2. Vattendomstolen lämnar sökandena tillstånd att bibehålla fångdammarna vid tunnelutloppet i Kymmen och fångdammarna vid tunnelintaget i Sundsändan i de delar och i det utförande som redovisats ovan under rubriken "Arbeten för företaget".

3. Vattendomstolen lämnar sökandena tillstånd på de villkor som anges i det följande
att genom Kymmens kraftverk avleda vatten intill en mängd av $80 \text{ m}^3/\text{s}$,
att genom Kymmens kraftverk pumpa vatten från Rottnen till Kymmen intill en mängd av $65 \text{ m}^3/\text{s}$, dock endast under tiden den 1 september - den 14 juni och i enlighet med nedan angivna vattenhushållningsbestämmelser,
att i Kymmens kraftverk jämlikt 2 kap 5 § vattenlagen (1918:523) tillgodogöra sig även vattenkraften i de delar av ifrågavarande strömfall som tillhör annan samt att till förmån för Kymmens kraftverk dels reglera vattenståndet i och vattnets avrinning ur Rottnan och från Rottnan genom överledningstunneln överleda vatten till Kymmen, dels reglera vattenståndet i och vattnets avrinning ur Stora Gransjön och från Granån genom överledningstunneln överleda vatten till Kymmen, dels ock reglera vattenståndet i och vattnets avrinning ur Kymmen, allt i enlighet med nedan angivna vattenhushållningsbestämmelser.

STRÖMFALLSFASTIGHET

Rätten att vid Kymmens kraftverk tillgodogöra vattenkraften i de berörda strömfällen skall för framtiden vara förenad med fastigheten Kymmen 1:18 i Gräsmarks socken, Sunne kommun.

VILLKOR FÖR TILLSTÄND

För nu meddelade tillstånd skall såsom villkor gälla att sökandena noggrant ställer sig till efterrättelse de bestämmelser som meddelas i denna dom ävensom de bestämmelser som framdeles under målets fortsatta behandling kan komma att meddelas av vattendomstolen.

BESTÄMMELSER BETRÄFFANDE DÄMNINGENS UPPTAGANDE

1. Vid Rottnan

Sökandena har anfört: Vid den nybyggda dammen vid Rottnan vill sökandena ta upp dämningen i den takt som visar sig lämplig för dammbyggnationen och vill således ta upp dämningen vid lägsta tillrinning. Innan dämningen upptagits till nivån + 191,50 m är det inte möjligt att tappa någon minimivattenmängd vid dammen annat än genom pumpning av vatten över dammen. Sökandena begär därför att få uppta dämningen till nivån + 191,50 m utan att behöva tappa någon minimivattenmängd. I gengäld är sökandena villiga att genom smoltutsättning ge kompensation för ett års reproduktionsbortfall av öring i Rottnan. Vid dämningens upptagande över nivån + 191,50 m skall minimitappning ske enligt de för företaget gällande vattenhushållningsbestämmelserna.

Fiskeristyrelsens utredningskontor i Örebro genom byrådirektören Sune Olofsson har anfört: Att nolltappa är helt helt uteslutet eftersom det slår ut det biologiska

livet. Vi yrkar till skydd för fisket att det under tiden för dämningens upptagande tappas de minimivattenmängder som vi yrkat skall tappas vid färdigt verk.

Kammarkollegiet har, liksom även sakägarombuden i målet, framställt enehanda yrkande om minimitappning under tiden för dämningens upptagande.

Vattendomstolen anför.

Vattendomstolen finner i likhet med fiskeristyrelsens företrädare att nolttappning inte kan tillåtas. Till undvikande av skada på fisket vid dämningens upptagande bör därför sökandena, även om det inte är möjligt att vid dammen innan nivån + 191,50 m uppnåtts framsläppa en minimivattenmängd på annat sätt än genom pumpning över dammen, vara skyldiga att göra detta. Denna minimivattenmängd finner domstolen med hänsyn till att viss vattentillförsel sker nedströms dammen från Finnån och till övriga omständigheter böra bestämmas till 300 l/s eller, om den naturliga tillrinningen är mindre, hela tillrinningen. För dämningens upptagande över nivån + 191,50 m bör gälla de bestämmelser om minimitappning i Rottnan som vattendomstolen enligt vad ovan framgått funnit böra bestämmas för vattenushållningen vid färdigt verk.

Vattendomstolen föreskriver därför följande bestämmelser för dämningens upptagande vid dammen i Rottnan:

1. Om dämningens upptagande sker under tiden den 16 oktober - den 14 maj skall vid dammen ständigt framsläppas en vattenmängd av 300 l/s eller, om den naturliga tillrinningen är mindre, hela tillrinningen.

2. Om dämningens upptagande sker under tiden 15 maj - den 15 oktober skall vid dammen till dess nivån +191,50 m uppnåtts ständigt framläppas en vattenmängd av minst 300 l/s eller, om den naturliga tillrinningen är mindre, hela tillrinningen och vid dämningens upptagande över nivån + 191,50 m en vattenmängd av minst 900 l/s eller, om den naturliga tillrinningen är mindre hela tillrinningen.

Det åligger sökandena att hålla SMHI som kontrollant underrättad om den tidpunkt när dämningens upptagande i Rottnan avses påbörjas. Som nedan under rubriken "Inverkan på fiske" framgår har sökandena även att underrätta den i målet förordnade fiskesakkunnige härom

2. Vid Stora Gransjön

Parterna är ense om att det för dämningens upptagande vid dammen i Stora Gransjön endast erfordras bestämmelser om minimitappning, varvid parterna å ömse sidor föreslagit och yrkat samma bestämmelser om minimitappning som de enligt vad ovan framgått föreslagit och yrkat vid behandling av frågan om vattenhushållningsbestämmelser för regleringen vid Stora Gransjön.

Vattendomstolen anför.

Vattendomstolen finner att det för dämningens upptagande vid dammen i Stora Gransjön bör föreskrivas samma bestämmelser om minimitappning som domstolen enligt vad ovan framgått funnit böra meddelas för regleringen av Stora Gransjön.

Vattendomstolen föreskriver därför att för dämningens upptagande vid dammen i Stora Gransjön skall gälla de bestämmelser om minimitappning som domstolen nedan under rubriken "Vattenhushållningsbestämmelser" föreskrivit för regleringen av Stora Gransjön.

Det åligger sökandena att hålla SMHI som kontrollant underrättad om den tidpunkt när dämningens upptagande i Stora Gransjön avses påbörjas. Såsom nedan under rubriken "Inverkan på fiske" framgår har sökandena även att underrätta den i målet förordnade fiskesakkunnige härom.

VATTENHUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER

1. Rottnan

Vattendomstolen föreskriver följande vattenhushållningsbestämmelser:

1) I vad på skötseln av dammen och överledningstunneln beror får det av vind opåverkade vattenståndet vid dammen dels inte överstiga dämningensgränsen, som under hela året är + 195,80 m utom under tiden den 15 juni - den 1 september då vattenståndet inte får överstiga + 195,60 m, dels inte sjunka under en sänkningsgräns, utgörande under tiden från och med den 15 oktober till vårflodens inträde, dock senast till och med den 30 april, + 192,80 m samt under tiden från den i punkt 2 nedan angivna tidpunkten till och med den 14 oktober + 194,80 m.

2) Vid vårflodens inträde, dock senast den 1 maj, skall höjning av vattenståndet vid dammen påbörjas så att vattenståndet snarast uppgår till + 194,80 m.

3) Inom ovan angivna gränser må vattenstånden vid dammen och tappningen genom tunneln och dammen fritt handhavas med iakttagande av bestämmelserna i punkt 4 - 7 nedan.

4) Genom dammen skall framsläppas viss minimivattenföring i Rottnan i enlighet med därom meddelade särskilda bestämmelser, se nedan under rubriken "Minimittappningsbestämmelser".

5) Vid tappning genom dammen får inte så mycket vatten på en gång framsläppas att allmän eller enskild rätt sättes i fara.

6) Om allmän flottning äger rum i Rottnan skall genom dammen framsläppas härför erforderligt vatten.

7) Från det vattenståndet enligt punkt 2 ovan nått nivån + 194,80 m till och med den 15 oktober skall överledningstunneln hållas helt öppen, dock med beaktande av vad som anges under punkterna 1, 2 och 4 - 6 ovan.

2. Kymmen

Vattendomstolen föreskriver följande vattenhushållningsbestämmelser:

1) I vad på skötseln av dammen, överledningstunneln och kraftverket beror får det av vind opåverkade vattenståndet i Kymmen vid överledningstunneln dels inte överstiga dämningensgränsen + 194,82 m, dels inte sjunka under en sänkingsgräns, utgörande under tiden

från och med den 15 oktober till vårflodens inträde, dock senast till och med den 30 april, + 187,82 m samt under tiden från den i punkt 2 nedan angivna tidpunkten till och med den 14 oktober + 193,32 m.

2) Vid vårflodens inträde, dock senast den 1 maj, skall höjning av vattenståndet i Kymmen påbörjas så att vattenståndet till följd av tillrinningen och överledningen snarast uppgår till + 193,32 m.

3) Vid år med ringa snötillgång och väntad låg tillrinning av vårfloden har sökandena att iakttaga de av SMHI genom prognoser lämnade anvisningarna om regleringens skötsel i Kymmen till förhindrande av otillräcklig återfyllnad av Kymmen vid vårflod.

4) Inom ovan angivna gränser må vattenståndet och tappningen genom damm och kraftverk samt pumpning genom kraftverket fritt handhas med iakttagande av bestämmelserna i punkt 3 ovan och punkterna 5-8 nedan, dock att pumpning genom kraftverket inte får ske under tiden den 15 juni - den 31 augusti.

5) Genom Kymmens kraftverk må avledas vatten intill en mängd av $80 \text{ m}^3/\text{s}$, dock med iakttagande även av de för Rottnens reglering gällande vattenhushållningsbestämmelserna.

6) Vid tappning genom dammen får inte så mycket vatten på en gång framsläppas att allmän eller enskild rätt sättes i fara.

7) Om allmän flottning äger rum i Kymsälven och Granån skall genom dammen framsläppas härför erforderligt vatten.

8) Från Kymmen till Kymsälven skall släppas viss minivattenföring i enlighet med därom meddelade särskilda bestämmelser, se nedan under rubriken "Minimitappningsbestämmelser".

Vattendomstolen förordnar och föreskriver vidare följande: Frågan om fastställande av slutliga bestämmelser för att begränsa avsänkning av Kymmen under vattenfattiga år uppskjutes till fortsatt behandling efter utgången av en prøvotid av fem år, räknat från idrifttagandet av Kymmens kraftverk; Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (SMHI) förordnas att som sakkunnig och på sökandenas bekostnad för år med ringa snö-tillgång och väntad låg tillrinning i Kymmen under vårfloden genom prognoser lämna sökandena anvisningar om regleringens skötsel i Kymmen till förhindrande av otillräcklig återfyllnad av Kymmen vid vårflod och att följa resultaten av prognosverksamheten, allt intill dess vattendomstolen vid den fortsatta behandlingen av målet annat förordnar. Vid den fortsatta behandlingen av förutnämnda fråga kan den under punkt 3 ovan föreskrivna bestämmelsen ändras och kompletteras. Prövotiden kan, om så befinnes erforderligt, förlängas på begäran av SMHI och av part. SMHI har att vid prøvotidens utgång, såframt ej dessförinnan vunna erfarenheter ger anledning till annat, till vattendomstolen avge utlåtande med synpunkter och förslag beträffande föreskrifter till förhindrande av otillräcklig återfyllnad av Kymmen under vattenfattiga år.

3. Stora Gransjön och Granån

Vattendomstolen föreskriver följande vattenhushållningsbestämmelser:

- 1) I vad på skötseln av dammen vid Stora Gransjön beror får det av vind opåverkade vattenståndet vid dammen inte överstiga dämmningsgränsen + 215,40 m och inte underskrida sänkningsgränsen + 210,57 m.
- 2) Inom ovan angivna gränser må vattenståndet och vattenavrinningen fritt ur Stora Gransjön handhas med iakttagande av bestämmelserna i punkterna 3 - 6 nedan.
- 3) Vid tappning genom dammen får icke så mycket vatten på en gång framsläppas att allmän eller enskild rätt sättes i fara.
- 4) Om allmän flottning äger rum i Granån skall genom dammen framsläppas härför erforderligt vatten.
- 5) Genom överledningstunneln må allt tillrinnande vatten överledas till Kymmen, dock att för minimitappning och för allmän flottning i Granån erforderligt vatten skall framsläppas.
- 6) Från Gransjön till Granån skall framsläppas viss minimivattenföring i enlighet med därom meddelade särskilda bestämmelser, se nedan under rubriken "Minimitappningsbestämmelser".

4. Rottnen

Vattendomstolen föreskriver följande vattenhushållningsbestämmelser för pumpning av vatten från Rottnen till Kymmen:

Vattendomstolen föreskriver följande bestämmelser för minimitappningar i Rottnan, Kymsälven och Granån att gälla under provotiden och fram till dess domstolen vid fortsatt prövning av målet i förevarande del annat förordnar:

1. I Rottnan skall genom dammen alltid framsläppas så mycket vatten (minimitappning) att vattenföringen vid dammen uppgår till under tiden från och med den 15 maj till och med den 15 oktober $0,9 \text{ m}^3/\text{s}$ och under tiden från och med den 16 oktober till och med den 14 maj $0,3 \text{ m}^3/\text{s}$, dock högst tillrinningen.
2. Från Kymmen skall alltid avledas så mycket vatten (minimitappning) till Kymsälven att vattenföringen vid dammen uppgår till under tiden från och med den 15 maj till och med den 15 oktober $0,2 \text{ m}^3/\text{s}$ och under tiden från och med den 16 oktober till och med den 14 maj $0,05 \text{ m}^3/\text{s}$, dock högst naturliga tillrinningen.
3. Från Stora Gransjön skall till Granån alltid framsläppas så mycket vatten (minimitappning) att vattenföringen nedströms tröskeln vid överledningsstället i Granån uppgår till under tiden från och med den 15 maj till och med den 15 oktober $0,10 \text{ m}^3/\text{s}$ och under tiden från och med den 16 oktober till och med den 14 maj $0,02 \text{ m}^3/\text{s}$, dock högst tillrinningen till Stora Gransjön och uppströms tröskeln i Granån.
4. Erforderliga anordningar för framsläppande av minimivattenmängderna skall, i den mån de inte omfattas av de ovan under rubriken "Tillstånd" godkända ändringarna i företagets utförande, utföras i huvudsaklig överens-

stämmelse med vad sökandena enligt vad ovan i denna dom framgår föreslagit och utföras i samråd med SMHI.

5. Mätning av minimitappningarna skall i Rottnan ske vid dammen och i Granån - Kymsälven ske dels vid tröskeln nedströms överledningsstället i Granån och dels vid Samkomman nedströms sammanflödet. Kalibrering av mätanordningarna skall ske i samråd med SMHI. Bestämmelser om journalföring och kontroll av minimitappningarna har meddelats under rubriken "Kontrollbestämmelser för vattenhushållningen" nedan.

6. Om SMHI och sökandena ej kan enas i frågor om anordningar eller handhavandet av minimitappningarna, äger endera av dem hänskjuta den tvistiga frågan till vattendomstolen för avgörande.

KONTROLLBESTÄMMELSER FÖR VATTENHUSHÅLLNINGEN

Sökandena har föreslagit att Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (SMHI) förordnas att när företaget tas i drift vara kontrollant för företaget för tiden intill dess slutlig skadereglering ägt rum i målet och att under snöfattiga vintrar genom prognoser lämna anvisningar för skötseln av regleringen av Kymmen. Sökandena har lämnat förslag till kontrollbestämmelser som senare kompletterats (akten sid 2106 f och 6505 ff). - Fasta vattenståndsskalor föreslås anordnade i Rottnan på lämplig plats uppströms dammen, i Rottnan i anslutning till Mårbacken, i Kymmen vid intaget till tilloppstunneln, i Stora Gransjön i anslutning till regleringsdammen samt i Rottnen vid avloppstunnelns mynning (akten sid 14). Efter samråd med företrädare för sakägare har överenskommit om självregistrerande peglar i Kymmen i anslutning till överledningstunneln, i Rottnan på lämplig plats i ner-